

Bijlage 1A

Kijkwijzer interactie: volgen en leiden

Bij een prettige interactie kan de leraar de leerlingen volgen en vice versa. Echt en gericht kijken en luisteren geeft de leraar informatie en de mogelijkheid om af te stemmen op de ander. Door leiding te geven maakt de leraar de situatie voor leerlingen duidelijk en veilig.

INTERACTIE	Effect op leerlingen	Opmerkingen
1. Oogcontact		
2. Lichaamstaal		
3. Mimiek		
4. Positie		
5. Alertheidssignalen		
6. Stemgebruik		
7. Taalgebruik benoemen van situatie en emotie gewenst gedrag benoemen aandachtig luisteren		

8. Ontvangstbevestigingen non-verbaal verbaal		
9. Humor		
10. Beurtverdeling		

Kijkwijzer interactie: oogcontact, lichaamstaal, mimiek en positie

Deze kijkwijzer is goed te gebruiken wanneer er met foto's en stilstaande beelden gewerkt wordt. Het gaat hierbij om de basishouding van de leraar.

1. OOGCONTACT	Effect op leerlingen	Opmerking
De leraar legt een relatie met leerlingen door oogcontact met hen te maken.		
De leraar kan leerlingen volgen door oogcontact te maken en zo afstemmen op hun onderwijsbehoeftes.		
De leraar geeft vriendelijk leiding door oogcontact te maken.		
<i>Oogcontact van leerlingen</i> De leraar kan het oogcontact van leerlingen waarnemen en interpreteren.		
2. LICHAAMSTAAL	Effect op leerlingen	Opmerkingen
<i>Leidinggevende uitstraling</i> Op momenten van leidinggeven is de lichaamstaal van de leraar groot en open.		
<i>Eenduidige communicatie</i> De blik/houding van de leraar correspondeert met de inhoud/emoties.		
<i>Gebaren</i> De gebaren zijn passend bij het moment van de les.		
<i>Lichaamstaal van de leerlingen</i> De leraar kan de lichaamstaal van leerlingen waarnemen en interpreteren. De leraar weet hoe te reageren op de lichaamstaal van de leerlingen.		
3. MIMIEK	Effect op leerlingen	Opmerkingen
<i>Vriendelijke uitstraling</i> De leraar creëert met zijn mimiek een veilige, positieve sfeer in de groep. De leraar gebruikt zijn mimiek ter bekrachtiging van zijn boodschap.		

<p><i>Mimiek van de leerlingen</i> De leraar kan de mimiek van leerlingen waarnemen en interpreteren. De leraar weet hoe te reageren op de mimiek van de leerlingen.</p>		
4. POSITIE	Effect op leerlingen	Opmerking
<p><i>De leraar kan de leerlingen goed zien</i> De leraar kan zien wat er gebeurt in de groep. De leerlingen voelen zich gezien door de leraar. De leraar stemt de instructieplaats af op leerlingen.</p>		
<p><i>De leerlingen kunnen de leraar zien</i> De opstelling van de leerlingen is zodanig dat ze de leraar tijdens instructie goed kunnen zien. De leerlingen kunnen zo nodig elkaar goed zien.</p>		
<p><i>Toegewende houding</i> In contact met leerlingen wendt de leraar zich naar de leerling(en). In contact met individuele leerlingen stemt de leraar zijn lichaamshouding af op de leerling.</p>		

Kijkwijzer interactie: alertheidssignalen, stemgebruik en taalgebruik

Vriendelijk, ondersteunend en concreet taalgebruik helpt bij het creëren van een veilige, gestructureerde leeromgeving voor de leerlingen.

5. ALERTHEIDSSIGNALLEN	Effect op leerlingen	Opmerking
<i>De leraar stuurt de focus van de leerlingen</i> De signalen zijn afgestemd op de situatie. De leraar maakt non-verbale alertheidssignalen. De leraar maakt verbale alertheidssignalen.		
<i>De alertheidssignalen van de leerlingen</i> Welke alertheidssignalen gebruiken de leerlingen? Hoe reageert de leraar op hun signalen?		
6. STEMGEBRUIK	Effect op leerlingen	Opmerking
<i>Stemgebruik van de leraar</i> Het stemgebruik van de leraar is afgestemd op de leerlingen en de situatie. Denk aan: articulatie, intonatie, volume, tempo.		
7. TAALGEBRUIK	Effect op leerlingen	Opmerking
<i>Relatiegericht of inhoudsgericht taalgebruik</i> Is het taalgebruik van de leraar gericht op de interactie/relatie of op de inhoud van de les? Op welke momenten wordt relatiegericht en/of inhoudsgericht taalgebruik gehanteerd? De leraar maakt verbindende opmerkingen.		
<i>Ondersteunend taalgebruik</i> De leraar benoemt wat hij doet/denkt/voelt. De leraar benoemt wat de leerlingen doen/denken/voelen/willen.		

<p><i>Gewenst gedrag benoemen</i> De leraar benoemt constructief, neutraal wat hij wil dat de leerlingen doen: 'zegt hoe hij het hebben wil'. De leraar volgt de leerling in het uitvoeren van het gewenst gedrag en geeft een ontvangstbevestiging.</p>		
<p><i>Aandachtig luisteren</i> De leraar geeft de leerlingen voldoende spreekruimte/spreektijd. De leraar laat met zijn vragen, mimiek en lichaamshouding merken dat hij luistert. De leraar stemt de lengte van eigen 'beurten' af op de behoefte van de leerlingen.</p>		
<p><i>Taalgebruik van de leerlingen</i> Hoe is het stemgebruik van de leerlingen in omgang met de leraar/medeleerlingen. Hoe reageert de leraar daarop? Hoe is het taalgebruik van de leerlingen in omgang met de leraar/medeleerlingen? Hoe luisteren de leerlingen naar de leraar/medeleerlingen? Voelen de leerlingen zich veilig om in de klas iets te zeggen, beurten te nemen, vragen te stellen? Hoe is de beurtverdeling tussen leerlingen?</p>		

Kijkwijzer interactie: alertheidssignalen, ontvangstbevestigingen en humor

8. ONTVANGSTBEVESTIGING	Effect op leerlingen	Opmerking
<p><i>Non-verbaal en/of verbaal</i> De leraar merkt initiatieven van leerlingen op. De leraar reageert passend op het initiatief van leerlingen. De leraar gebruikt non-verbale ontvangstbevestigingen. De leraar gebruikt verbale ontvangstbevestigingen, zoals complimenten of gerichte feedback.</p>		
<p><i>Ontvangstbevestigingen door leerlingen</i> Op welke manier geven de leerlingen een ontvangstbevestiging? Zie je hoe ze reageren op de leraar/op elkaar? Hoe reageert de leraar op de ontvangstbevestiging van de leerling(en)?</p>		
9. HUMOR	Effect op leerlingen	Opmerking
<p><i>Gebruik van humor</i> Op welke manier gebruikt de leraar humor? (relativerend, instruerend en motiverend)</p>		
<p><i>Gebruik humor door leerlingen</i> Op welke manier gebruiken de leerlingen humor? Hoe reageert de leraar op humor van leerlingen?</p>		

Kijkwijzer interactie: beurtverdeling

10. BEURTVERDELING	Effect op leerlingen	Opmerking
<p><i>Stappen</i> De verschillende stappen van de beurtverdeling zijn zichtbaar: Opening – Rondkijken – Beurt geven – Verbreding – Afsluiting</p>		
<p><i>De beurtverdeling is afgestemd op de leerlingen</i> De vragen zijn afgestemd op de (verschillen tussen) leerlingen. De leraar luistert actief. De leraar stimuleert leerlingen om zelf vragen te stellen. De lengte van beurten is afgestemd op de leerlingen. De beurtverdeling activeert de leerlingen. Het geven van beurten is de meest passende werkvorm op dat moment.</p>		
<p><i>Beurtverdeling door leerlingen</i> Op welke manier gaan leerlingen met de beurtverdeling om? Nemen de leerlingen zelf initiatieven bij het nemen van beurten? Hoe reageert de leraar daarop?</p>		